

निर्वाचन आयोग, नेपाल
ELECTION COMMISSION, NEPAL

स्वतन्त्र र निष्पक्ष निर्वाचन

तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना
(२०७६/७७-२०८०/८१)

निर्वाचन आयोग, नेपाल

२०७६

बिषय सूची

१. पृष्ठभूमि.....	१
२. दोस्रो रणनीतिक योजनाको समीक्षा.....	३
३. वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण.....	४
४. रणनीतिको खाका.....	९
५. रणनीति तथा कार्यनीति.....	१२
५.१ रणनीति.....	१२
५.२ कार्यनीति.....	१२
५.३ कार्ययोजना (२०७६/७७-२०८०/८१).....	१५
६. अनुगमन र मूल्याङ्कन.....	६२
७. अपेक्षित उपलब्धि.....	६३
८. जोखिमको पहिचान तथा न्यूनीकरण.....	६४

तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना

१. पृष्ठभूमि

नेपाल सरकार वैधानिक कानून, २००४ ले नेपालमा पहिलो पटक जननिर्वाचित विभिन्न निकायको व्यवस्था गर्नुका साथै उमेर पुगेका सबैले भोट हाल्न पाउने हकलाई नागरिकको मौलिक हकको रूपमा व्यवस्था गरेको थियो । नेपालको अन्तरिम शासन विधान, २००७ ले विधान परिषदको निर्वाचनको निमित्त मतदाताहरूको नामावली तयार गर्ने कामको रेखदेख, नियन्त्रण र निर्देशन गर्न, निर्वाचन गराउन र निर्वाचन सम्बन्धी शङ्का र मुद्दा हेर्न निर्वाचन अदालत गठन गर्ने समेतका काम, कर्तव्य र अधिकार सहितको निर्वाचन आयोगको व्यवस्था गरेको पाइन्छ । अन्तरिम शासन विधान २००७ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम वि.सं.२०१५ सालमा नेपालमा पहिलो पटक प्रतिनिधि सभाको निर्वाचन सम्पन्न भएको हो ।

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०१५ र नेपालको संविधान, २०१९ ले संवैधानिक निकायको रूपमा निर्वाचन आयोगको व्यवस्था गरेका थिएनन् । वि.सं. २०२३ माघ १४ गते नेपालको संविधान, २०१९ को पहिलो संशोधनले निर्वाचन आयोगको गठन र काम, कर्तव्य, अधिकारलाई संविधानमा व्यवस्था गरेको पाइन्छ । नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ र नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा निर्वाचन आयोगको गठन एवम् काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्थालाई निरन्तरता दिनुका साथै प्रमुख निर्वाचन आयुक्त र निर्वाचन आयुक्तहरूको नियुक्ति संवैधानिक परिषदको सिफारिसमा हुने व्यवस्था गरियो । वि.सं २०७२ मा जारी भएको नेपालको संविधानले निर्वाचन आयोगलाई संवैधानिक निकायको रूपमा अङ्गीकार गरेको छ ।

वि.सं. २०६३ सालको राजनीतिक परिवर्तनपछि मुलुक नयाँ राजनीतिक परिवेशमा प्रवेशसँगै संविधान सभाको निर्वाचन सम्पन्न गर्ने संवैधानिक जिम्मेवारी निर्वाचन आयोगमा आयो । वि.सं. २०६४ मा पहिलो संविधान सभा सदस्य निर्वाचन सफलतापूर्वक सम्पन्न भयो । निर्वाचन व्यवस्थापनलाई अझ बढी स्वच्छ, स्वतन्त्र र प्रभावकारी ढंगले सम्पन्न गर्नका लागि रणनीतिक योजना मार्फत सुधारका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्नुपर्ने पृष्ठपोषण प्राप्त भएसँगै आयोगले वि.सं. २०६५ सालमा पहिलो र २०७१ सालमा दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको थियो ।

आयोगलाई प्राप्त संवैधानिक काम, कर्तव्य र अधिकार बमोजिम निर्वाचनलाई सम्पन्न गर्न त्रुटिरहित मतदाता नामावली तयार गर्ने तथा निर्वाचनमा प्रयोग हुने विधि र प्रक्रियामा प्रविधिको उपयोग मार्फत सुधार गर्ने उद्देश्यले दुई वटा पञ्चवर्षिय रणनीतिक योजनाहरू सम्पन्न भैसकेका छन् । विगतका रणनीतिक योजनाको सफलतापूर्वक कार्यान्वयनले गर्दा आयोगले निर्वाचन प्रक्रिया, प्रणाली तथा मतदाता नामावलीमा सुधार गर्दै स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय निर्वाचन सम्पन्न गर्न सफल भएको छ ।

वि.सं. २०७२ मा नेपालको संविधान जारी भइसकेपछि आयोगले वि.सं. २०७४ सालमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन गर्ने कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिसकेको छ । उपरोक्त तीन तहका निर्वाचन सम्पन्न भए पश्चात संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति,सुशासन,विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न वाटो खुलेको छ भने तीनै तहका सरकारहरू संविधान कार्यान्वयनमा क्रियाशिल रहेका छन् ।

२. दोस्रो रणनीतिक योजनाको समीक्षा

आयोगको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०७१/७२—२०७५/७६) २०७६ साल असार मसान्तमा समाप्त भएको छ । योजनामा ४ वटा रणनीतिक स्तम्भ अन्तर्गत १८ वटा लक्ष्य र १२६ वटा क्रियाकलापहरू कार्ययोजनाको रूपमा समावेश गरिएको थियो । उक्त योजना कार्यान्वयनको समीक्षा गर्दा कूल १२६ वटा क्रियाकलापहरू मध्ये ३९ वटा क्रियाकलापहरू पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन भएका, ६१ वटा क्रियाकलापहरू आंशिक रूपमा कार्यान्वयन भएका र २६ वटा क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन हुन नसकेको पाइयो ।

दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना अवधिमा Quick Response Code (QR Code) सहितको मतदाता परिचयपत्र मतदातालाई उपलब्ध गराई स्थानीय तह, प्रदेश सभा, संघीय संसद तथा राष्ट्रपति एवम् उपराष्ट्रपति पदको निर्वाचन सफलतापूर्वक सम्पन्न भएका छन् । निर्वाचन व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, निर्वाचन आयोगको व्यावसायिक क्षमता र दक्षतामा अभिवृद्धि, दक्षिण एसियाली क्षेत्रका निर्वाचन व्यवस्थापन निकायहरूसँग आपसी सहयोग र सहकार्यमा विस्तार, निर्वाचन व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूबीच पारस्परिक ज्ञान र अनुभव आदान प्रदान, आयोग र सचिवालय बीचको आन्तरिक सञ्चार प्रणालीमा सुधार जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू सम्पन्न गरिएका छन् ।

यसका अतिरिक्त यस अवधिमा नेपालको संविधान अनुसार निर्वाचन कानूनमा सुधार गरी मतदाता हुन योग्य सबै व्यक्तिको फोटोसहितको मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता तथा अद्यावधिक गर्न निरन्तर, विशेष र घुम्ती कार्यक्रम संचालन, निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना सम्बन्धी रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम प्रसारण एवम् मतदाता शिक्षाको प्रयोजनको लागि क्षेत्रीय निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको स्थापना, घुम्ती मतदाता शिक्षा सामग्रीको प्रयोगमा विस्तार, दलित, महिला, जनजाति, मधेशी तथा अन्य समुदायका लक्षित वर्गको राजनीतिक प्रतिनिधित्व बढाउने समावेशी कार्यक्रमहरूको सञ्चालन, निर्वाचन अवधिमा Event Tracking System को प्रयोग, जोखिम व्यवस्थापनका प्रावधानलाई संस्थागत गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण तथा कार्यान्वयन लगायत निर्वाचनको संचालन तथा व्यवस्थापनमा आधुनिकीकरण जस्ता महत्वपूर्ण उपलब्धि हाँसिल भएका छन् । आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण अन्तरगत १५ वटा जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको आफ्नै भवन निर्माण भई पूर्वाधार विकासमा आयोगको क्रमशः क्षमता विकास भएको छ । आयोगले लैङ्गिक तथा समावेशीकरण नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन, निर्वाचन विवाद निरूपण र निर्वाचन प्रचार प्रसार खर्च व्यवस्थापन सम्बन्धी सफ्टवेयर निर्माण लगायतका महत्वपूर्ण उपलब्धि समेत यसै अवधिमा हाँसिल गरेको छ ।

लोकतन्त्र र निर्वाचनका लागि दक्षिण एसियाली अध्ययन केन्द्र (SAIDES) को स्थापना, मतपत्रमा माथिका कुनै पनि उम्मेदवारलाई मेरो मत दिने इच्छा छैन (None Of The Above-NOTA) भन्ने व्यवस्था, निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी पालना र विद्युतीय मतदान यन्त्र (Electronic Voting Machine -EVM) को प्रयोग, विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकको मताधिकारको प्रयोग गर्ने जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू गर्ने अथक प्रयास गर्दा गर्दै पनि विभिन्न प्राविधिक कारणले सम्पन्न हुन सकेनन् ।

तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना निर्माणका लागि आयोगका माननीय आयुक्त श्री इश्वरी प्रसाद पौड्यालको संयोजकत्वमा तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तथा कार्ययोजना निर्माण गर्न कार्य तथा स्रोत पहिचान समिति गठन गरिएको थियो । उक्त समितिको कार्यलाई सघाउ पुऱ्याउन प्रशासन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयका प्रतिनिधिहरू सम्मिलित उपसमिति गठन भएको थियो ।

दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाको समीक्षाबाट प्राप्त सुझाव/पृष्ठपोषण, वि.सं. २०७४ सालमा सम्पन्न निर्वाचनहरूको समीक्षाबाट प्राप्त सुझावहरू, पन्ध्रौं योजनाको आधारपत्र तथा सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूको समुपस्थितिमा भएको उच्चस्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रमबाट प्राप्त मार्गदर्शन समेतका आधारमा तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना, (२०७६/७७—२०८०/८१) तर्जुमा गरिएको छ । सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूको समुपस्थितिमा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू, विभिन्न राजनीतिक दलका अध्यक्षहरू लगायत विशिष्ट महानुभावहरूको उपस्थितिमा उच्चस्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरी सो कार्यक्रमबाट प्राप्त मार्गदर्शनले रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्दा आयोगलाई ठूलो हौसला प्राप्त भएको छ । साथै, रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका लागि उच्चस्तरीय प्रतिवद्धता प्राप्त भएको हुँदा यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने कुरामा आयोग पूर्ण विश्वस्त रहेको छ । आयोगले आयोग र अन्तर्गत कार्यालयका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू एवम् निर्वाचन सम्बद्ध अन्य सरोकारवालासँग समेत सघन रूपमा छलफल एवम् अन्तरक्रिया गरी प्राप्त सुझावहरूलाई समेत योजना तर्जुमाको आधारको रूपमा ग्रहण गरिएको छ ।

३. वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण

आयोगका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीको विश्लेषण (SWOT Analysis) देहाय बमोजिम गरिएको छ :

सबल पक्ष

- नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा बालिग मताधिकार र आवधिक निर्वाचनको व्यवस्थापन भएको र संविधानत निर्वाचन व्यवस्थापनको पूर्ण जिम्मेवारी आयोगमा रहेको,
- निर्वाचन व्यवस्थापनका सबै कार्य गर्ने एकल स्वतन्त्र संवैधानिक निकायको रूपमा आयोग रहेको एवम् आयोगका काम, कर्तव्य र अधिकारहरू संविधानले नै निर्दिष्ट गरेको,
- आयोगले कार्य सम्पादन गर्न आवश्यक कानूनी संरचनाका साथै विषयगत नीति, रणनीति एवम् आवधिक योजना विद्यमान रहेका,
- निर्वाचन व्यवस्थापनमा लामो प्रक्रियागत, संस्थागत तथा कार्यगत अनुभव एवम् विश्वसनीय निर्वाचन कार्यपद्धति रहेको,
- निर्वाचन व्यवस्थापनमा संलग्न विदेशी निकायसँगको सम्बन्ध विस्तार हुँदै गएको एवम् विकास साझेदार संस्थाहरूको निरन्तर सहयोग र सदभाव रहेको,
- संघ देखि जिल्लास्तरसम्म आयोगको संस्थागत संरचना रहेको,
- निर्वाचन व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग बढ्दै गएको,
- निर्वाचन चक्रका सबै चरणहरूमा लैङ्गिकता र समावेशीकरणलाई अवलम्बन गरिएको र
- निर्वाचन सम्बन्धी कार्यमा सबै राजनीतिक दल एवम् अन्य सरोकारवाला संघ-संस्था, निकायलाई प्रभावकारी संयोजन र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न आयोग सक्षम रहेको ।

कमजोर पक्ष

- रणनीतिक योजना एवम् वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा, बजेट र कार्यान्वयनबीच पर्याप्त तादत्म्य हुन नसकेको,
- अधिकांश जिल्ला निर्वाचन कार्यालयको आफ्नै कार्यालय भवन र आवश्यक भौतिक सुविधा पर्याप्त नभएको,
- आयोगको अभिलेख व्यवस्थापन प्रभावकारी नहुँदा संस्थागत स्मरण कमजोर रहेको,
- स्रोत साधनको कमीले गर्दा निर्वाचन पूर्वका र निर्वाचन पश्चातका विभिन्न महत्वपूर्ण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसकेको,
- आयोगको सरकारी एवम् अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र अन्तरसम्बन्ध प्रभावकारी हुन नसकेको,

- आयोगको प्रदेशस्तरीय कार्यालय स्थापना नहुँदा प्रदेशस्तरीय समन्वय प्रभावकारी हुन नसकेको,
- निर्वाचन कार्यमा संलग्न जनशक्तिलाई दिइने तालिम, पुरस्कार, प्रोत्साहन र दण्ड सम्बन्धी कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थित गर्न नसकिएको,
- निर्वाचन आचारसंहिता पालनाको प्रभावकारी अनुगमन गर्न प्रदेश र स्थानीय तहको संयन्त्र नर्माण हुन नसकेको,
- आयोगका पदाधिकारी तथा कर्मचारीको लागि छुट्टै आचारसंहिता (Code of Ethics) निर्माण नभएको,
- आयोगको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिलाई वस्तुपरक, वस्तुनिष्ठ र नतिजामुखी बनाउन नसकिएको,
- निर्वाचन व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग पर्याप्त मात्रामा गर्न नसकिएको,
- निर्वाचनका विविध पक्षहरू जस्तै campaign Financing, विदेशमा रहेका नेपालीलाई मताधिकार दिने सम्बन्धी विषयहरूमा विस्तृत अध्ययन अनुसन्धान हुन नसकेको,
- मतदाता नामावलीमा रहेका विवरण पूर्ण रूपमा त्रुटी रहित बनाउन नसकिएको,
- राजनीतिक वित्त तथा प्रचार प्रसारमा हुने खर्चको प्रभावकारी नियमन तथा अनुगमन हुन नसकेको,
- मतदाता शिक्षा, सचेतना अभिवृद्धि, नमुना मतदान, अनुभव आदानप्रदान र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमलाई नियमित रूपमा व्यवस्थित गर्न एवं व्यापक बनाउन आर्थिक स्रोतको कमीले नसकिएको,
- कर्मचारीहरूको निर्वाचन व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम, अध्ययन भ्रमण तथा अवलोकनको अवसरमा कमी हुँदै गएको र विदेशबाट उपलब्ध भएका सबै अवसरहरूको पनि पूर्ण रूपमा उपयोग गर्न नसकिएको,
- मतदाता नामावली दर्ता सफ्टवेयरलाई समयानुकूल अद्यावधिक गर्न नसकिएको,
- निर्वाचन व्यवस्थापन तथा सञ्चालनमा तालिम प्राप्त र निर्वाचनमा विशेष अनुभव भएका दक्ष जनशक्ति आयोगको सहमति विना अन्य निकायमा सरुवा हुने गरेको ।

अवसर

- निर्वाचनको महत्व र मूल्यको बारेमा जनचासो र सरोकार बढ्दै जानु,
- आवधिक निर्वाचनप्रति राजनीतिक दलहरू प्रतिबद्ध रहनु,

- नेपाल सरकार, विकास साझेदार संस्था एवम् अन्य सबै सरोकारवालाहरूबाट निर्वाचनमा सहयोग र समन्वय प्राप्त हुनु,
- राजनीतिक दल, आमनागरिक, सञ्चार जगत, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय पर्यवेक्षण संस्था, नागरिक समाज लगायत सबै सरोकारवालाहरूको निर्वाचन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा आयोगप्रति सकारात्मक दृष्टिकोण रहनु,
- समग्र निर्वाचन व्यवस्थापनमा आयोग राजनीतिक दलहरूको विश्वास आर्जन गर्न सफल रहनु,
- निर्वाचन व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रका नविनतम प्रविधिहरू प्रयोग गर्ने वातावरण हुनु ,
- विद्युतीय मतदान उपकरणको प्रयोगबाट वदर मत शुन्य गर्न, मतदान तथा मतगणना कार्य छिटो छरितो गर्न सकिने अवस्था विद्यमान रहनु ,
- दक्षिण एसियाली निर्वाचन व्यवस्थापन निकायहरूको मञ्च (FEMBoSA) लगायत अन्य अन्तर्राष्ट्रिय निर्वाचन व्यवस्थापन निकाय तथा संघ संस्थासँगको सहकार्य र अनुभवको आदान प्रदानबाट आयोगको व्यावसायिकतामा वृद्धि हुने अवस्था रहनु,
- राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय तहमा आफ्नो साख अभिवृद्धि गर्न आयोग सफल हुनु,
- निर्वाचनको स्वच्छता, निष्पक्षता र विश्वसनीयता अभिवृद्धि गरी निर्वाचन सुशासन प्रवर्द्धन गर्न सक्ने अवस्थामा आयोग रहनु,
- लोकतन्त्र र निर्वाचन प्रति सरोकारवालाको हौसला र उत्प्रेरणा वृद्धि हुँदै जानु र
- निर्वाचन सञ्चालनमा अनुभव प्राप्त जनशक्ति देशव्यापी रूपमा उपलब्ध हुनु ।

चुनौती

- संवैधानिक एवम् कानूनी रूपमा आयोगलाई पूर्ण रूपमा स्वायत्त बनाउनु,
- आवधिक निर्वाचनको समय तालिका ऐनमा व्यवस्था गरी निर्वाचन सञ्चालन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्नु,
- आयोगका कामलाई विकेन्द्रीकरण गरी स्थानीय तहसम्म पुऱ्याउन र स्थानीय एवम् प्रदेश सरकारबाट स्वामित्व लिइ कार्यान्वयन गराउनु,
- निर्वाचनमा हुने खर्चलाई प्रभावकारी रूपमा न्यूनीकरण गरी निर्वाचन मितव्ययी र राज्यको अर्थतन्त्रले धान्न सकिने बनाउनु,
- विकास साझेदारहरूको सहयोग प्रतिको निर्भरता कम गर्दै जानु,

- निर्वाचन शिक्षालाई नियमित र प्रभावकारी रूपमा लक्षित वर्ग र समूहसम्म सघन रूपमा पुऱ्याउनु,
- मतदाता शिक्षा र नागरिक सचेतनाका कार्यक्रमलाई नियमित र प्रभावकारी रूपमा जनस्तरमा पुऱ्याई निर्वाचन प्रक्रियाका बारेमा आम नागरिकलाई जागरूक र उत्प्रेरित गराउनु,
- निर्वाचनमा हुने बदर मत उल्लेख्य रूपमा न्यूनीकरण गर्नु,
- निर्वाचनको कार्यमा विशिष्ट ज्ञान, सीप, अनुभव र क्षमता भएका कर्मचारीहरूलाई अभिप्रेरित गर्नु र आयोगमा टिकाई राख्नु,
- निर्वाचन प्रणालीमा आम सञ्चार माध्यम तथा सामाजिक सञ्जालको प्रयोगलाई व्यापक बनाउनु तथा गाली गलौज (Hate Speech) लाई निर्वाचन आचारसंहिताको माध्यमबाट नियमन तथा नियन्त्रण गर्नु,
- मतदान केन्द्रको पुनरावलोकन गरी सुरक्षित, व्यवस्थित र मतदातामैत्री मतदान केन्द्र निर्धारण गर्नु,
- विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकको मताधिकार सुनिश्चित गर्नु ,
- मतपत्रमा माथिका कुनै पनि उम्मेदवारलाई मत दिन्न (None Of The Above-NOTA) भन्ने प्रावधानलाई कानूनमा व्यवस्था गर्नु ।

४. रणनीतिको खाका

४.१ दूरदृष्टि (Vision) : लोकतन्त्रको सुदृढीकरणका लागि स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय एवम् मितव्ययी निर्वाचन ।

४.२ ध्येय (Mission): आयोगलाई स्वायत्त, सक्षम र सुदृढ निकायको रूपमा स्थापित गरी आवधिक निर्वाचनलाई व्यावसायिक, कुशल, पारदर्शी र विश्वसनीय रूपबाट सञ्चालन गर्ने ।

४.३ लक्ष्य (Goal) : स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय र मितव्ययी निर्वाचन मार्फत नागरिकलाई राजनीतिक अधिकारको निर्वाध उपभोग गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।

४.४ उद्देश्य (Objective)

१. आयोगको संस्थागत क्षमता एवम् व्यावसायिक दक्षता अभिवृद्धि गर्नु ।
२. सबै तहका निर्वाचनलाई स्वच्छ, स्वतन्त्र, विश्वसनीय, पारदर्शी र मितव्ययी रूपमा सम्पन्न गर्नु ।
३. निर्वाचनमा नागरिकको सहभागिता तथा सरोकारवालाको सहकार्य र साझेदारी अभिवृद्धि गर्नु ।

४.५ मार्गदर्शक सिद्धान्त (Guiding Principal)

स्वायत्तता

निर्वाचन आयोग स्वतन्त्र संवैधानिक निकाय हो । आयोग निर्वाचन व्यवस्थापनमा प्रशासकीय, वित्तीय, कार्यगत, विधिगत र व्यवहारगत स्वायत्तताको प्रत्याभूतिको अपेक्षा राख्दछ ।

निष्पक्षता

आयोगले निर्वाचनको सञ्चालन, रेखदेख, निर्देशन र नियन्त्रण गर्ने, मतदाता नामावली तयार गर्ने लगायतका कार्यसम्पादन गर्दा राजनीतिक दल, उम्मेदवार, व्यक्ति, संस्था, लिङ्ग, जातजाति प्रति निष्पक्ष रूपमा समान व्यवहारको सुनिश्चितता गर्दछ ।

समावेशिता

निर्वाचनमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खस आर्य, मधेसी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्र, अपाङ्गता भएका व्यक्ति एवम् समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने तथा सङ्गठनात्मक

संरचना, जनशक्ति व्यवस्थापन एवम् नीति तथा क्रियाकलापहरू संविधान अनुरूप समावेशिताको सिद्धान्तबाट निर्देशित हुनेछन् ।

पारदर्शिता

कानूनले प्रतिबन्ध लगाए बाहेकका आयोगबाट हुने निर्णय एवम् कार्यसम्पादन प्रक्रिया पारदर्शी हुनेछन् । आयोगका निर्णय तथा कार्यसम्पादन नतिजामा सरोकारवाला सबैको सहज पहुँच हुनेछ ।

सेवा प्रवाह

निर्वाचन आयोगबाट प्रदान गरिने सेवाहरू छिटो छरितो, सहज र गुणस्तरीय तथा आममतदाता एवम् सेवाग्राहीमैत्री हुनेछन् ।

जिम्मेवारी र जवाफदेहिता

संविधान र कानूनप्रति उत्तरदायी हुँदै उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी संवैधानिक जिम्मेवारी पूरा गर्न आयोग सदैब प्रतिबद्ध र जवाफदेही रहनेछ ।

व्यावसायिक दक्षता र निष्ठा

दक्ष, कुशल, उत्प्रेरित, नैतिक एवम् व्यावसायिक रूपमा प्रतिबद्ध तथा निर्वाचनका मूल्य मान्यताप्रति निष्ठावान मानव संसाधनको प्राप्ति र विकास गरी आयोगले आफ्नो व्यावसायिक दक्षता र निष्ठा अभिवृद्धि गर्नेछ ।

विश्वसनीयता

निर्वाचनका स्थापित मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप निर्वाचन व्यवस्थापनमा व्यावसायिक दक्षता एवम् कुशलता प्रदर्शन गरी निरन्तर सम्पर्क समन्वय र सहकार्य मार्फत नेपाल सरकार लगायत सम्बद्ध सबै सरोकारवाला एवम् राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँग आयोगले आपसी विश्वास सुदृढ बनाउनेछ ।

मितव्ययिता

आयोगबाट सम्पादन हुने निर्वाचन व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य मितव्ययी र लागत प्रभावकारी हुनेछन् । राजनैतिक दल तथा उम्मेदवारबाट गरिने निर्वाचन खर्चलाई उपयुक्त संयन्त्र बनाई आयोगले प्रभावकारी रूपमा नियमन गर्नेछ ।

साझेदारी र सहकार्य

निर्वाचन चक्रका सबै क्रियाकलापलाई व्यवस्थित ढङ्गबाट कार्यान्वयन र सञ्चालन गर्नका लागि आन्तरिक र बाह्य सरोकारवालासँग सु-सम्बन्ध कायम गरी आयोगले साझेदारी र सहकार्य प्रवर्द्धन गर्नेछ ।

समन्वय र अन्तरसम्बन्ध

आयोगको संगठन संरचना, निर्वाचन कानून, नीति निर्माण, निर्वाचन व्यवस्थापन र निर्वाचन प्रकृत्यामा सुधार गर्न आयोगले नेपाल सरकार, व्यवस्थापिका संसद, न्यायपालिका, राजनीतिक दल, नागरिक समाज लगायत अन्य सरोकारवाला सबैसँग समन्वय, सहकार्य, सहयोग र सम्बन्ध कायम गर्नेछ ।

पूर्वक्रियाशीलता

निर्वाचन व्यवस्थापन र सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास, आन्तरिक कार्यप्रक्रिया तथा संगठन संरचनाको समयानुकूल सुधार गरी आयोगलाई चुस्त दुरुस्त राख्न आयोग सदैव पूर्व क्रियाशील रहनेछ ।

नवप्रवर्तन

आयोगले निर्वाचन व्यवस्थापन सुधारका लागि निर्वाचनसँग अन्तरसम्बन्धित सवालको अध्ययन अनुसन्धानमा जोड दिई नवप्रवर्तन नीति क्रमशः अगिकार गर्दै जानेछ ।

५. रणनीति तथा कार्यनीति

५.१ रणनीति

आयोगको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाका लागि देहायका रणनीति पहिचान गरिएको छ ।

- १ : आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने ।
- २ : प्रविधियुक्त निर्वाचन व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।
- ३ : निर्वाचन सम्बन्धी नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्ने ।
- ४ : संविधान र कानून बमोजिम राजनीतिक दल दर्ता र नियमनलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- ५ : निर्वाचन एवम् नागरिक शिक्षामा साझेदारी र सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने ।

५.२ कार्यनीति

आयोगको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाका लागि पाँचवटा रणनीति अन्तर्गत ४० वटा कार्यनीति पहिचान गरिएका छन् । पहिचान गरिएका कार्यनीति देहाय बमोजिम रहेका छन् :

रणनीति १ : आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने

कार्यनीति

- १.१ आयोगको संगठनात्मक पुनर्संरचना गरिनेछ ।
- १.२ मानव संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- १.३ आयोग र अन्तर्गत कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार गरिनेछ ।
- १.४ युनिफाइड पोर्टल (एकीकृत विद्युतीय तथ्याङ्क भण्डार) विकास गरी महत्वपूर्ण अभिलेख तथा तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १.५ आयोगको डाटा सेन्टरलाई सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- १.६ निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रलाई प्रदेश तहमा विस्तार गरिनेछ ।
- १.७ नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १.८ राष्ट्रिय नीतिको परिधि भित्र रही वैदेशिक सहायता परिचालन गरिनेछ ।

रणनीति २ : प्रविधियुक्त निर्वाचन व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने

कार्यनीति

- २.१ मतादाता नामावली दर्ता र अद्यावधिक कार्यलाई सूचना प्रविधिसँग आबद्ध गरी नागरिकको पहुँच विस्तार गरिनेछ ।

- २.२ मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिकको कार्यलाई स्थानीय तहसँग समन्वय गरी संचालन गरिनेछ ।
- २.३ मतदाता नामावली दर्ता प्रणालीलाई राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणालीसँग आबद्ध गरिनेछ ।
- २.४ मतदान केन्द्रहरूको पुनरावलोकन गरिनेछ ।
- २.५ सबै मतदान केन्द्रको विवरण भू-सूचना प्रणालीमा आबद्ध गरी नक्साङ्कन (Mapping) गरिनेछ ।
- २.६ आवधिक निर्वाचन क्यालेण्डर तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- २.७ निर्वाचन सामग्रीको मापदण्ड तयार गरी व्यवस्थापन कार्यलाई विकेन्द्रित गर्दै लगिनेछ ।
- २.८ निर्वाचन व्यवस्थापन खर्चलाई न्यूनीकरण गरिनेछ ।
- २.९ निर्वाचन जोखिमलाई घटाउँदै लगिनेछ ।
- २.१० मतदान प्रक्रियामा विद्युतीय मतदान यन्त्रको प्रयोगलाई बढाउँदै लगिनेछ ।
- २.११ निर्वाचन आचारसंहिताको पालनालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- २.१२ मतदान स्थलमा मतगणना गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- २.१३ निर्वाचन विवाद निरूपण कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २.१४ निर्वाचनका प्रक्रियाहरूमा सरोकारवालाको भूमिका पहिचान गरी समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

रणनीति ३ : निर्वाचन सम्बन्धी नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्ने कार्यनीति

- ३.१ निर्वाचन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गरिनेछ ।
- ३.२ निर्वाचन आयोग ऐनमा परिमार्जन गरिनेछ ।
- ३.३ एकीकृत निर्वाचन कानूनको तर्जुमा गरिनेछ ।
- ३.४ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन मिति कानूनमा नै तोक्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- ३.५ जनमत संग्रह सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिनेछ ।
- ३.६ विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मताधिकार सम्बन्धमा अध्ययन गरी कानूनमा व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।
- ३.७ निर्वाचनसँग सम्बन्धित निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको तर्जुमा तथा परिमार्जन गरिनेछ ।

रणनीति ४ : संविधान र कानून बमोजिम राजनीतिक दल दर्ता र नियमनलाई व्यवस्थित गर्ने कार्यनीति

- ४.१. राजनीतिक दल दर्ता र अभिलेख व्यवस्थापनलाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- ४.२. आयोग र राजनीतिक दल बीचको प्रभावकारी समन्वयका लागि दलको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने र आयोग परिसरमा पिजन होल (Pigeon Hole) को व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४.३. राजनीतिक दललाई निर्वाचनको समयमा निर्वाचन खर्च बापत राज्यको तर्फबाट एकमुष्ट अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- ४.४. राजनीतिक दलको आयव्यय र निर्वाचन सम्बन्धी खर्चलाई पारदर्शी बनाउन प्रविधिमा आधारित प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- ४.५. राजनीतिक दलहरूको स्वमूल्याङ्कन प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

रणनीति ५ : निर्वाचन एवम् नागरिक शिक्षामा साझेदारी र सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने कार्यनीति

- ५.१. निर्वाचन शिक्षा तथा नागरिक शिक्षामा नागरिकको पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
- ५.२. प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको साझेदारी, समन्वय र सहकार्यमा निर्वाचन शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५.३. आयोगको प्रचार सामग्री सम्प्रेषणमा नेपाल सरकारको कल्याणकारी विज्ञापन कार्यक्रमको उपयोग गरिनेछ ।
- ५.४. सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरूबाट सञ्चालन हुने विषयगत तालिममा निर्वाचन एवम् नागरिक शिक्षालाई आन्तरिकीकरण गरी तालिम संचालनको व्यवस्थापन मिलाइनेछ ।
- ५.५. निर्वाचनका प्रक्रियामा लैङ्गिक तथा समावेशिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ५.६. अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँगको आबद्धता विस्तार गरी साझेदारी प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

५.३ कार्ययोजना (२०७६/७७—२०८०/८१)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
रणनीति १: आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने											
कार्यनीति १.१ आयोगको संगठनात्मक पुनर्संरचना गरिनेछ											
१.१.१	संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M) गरी संघीय संरचना अनुकूल आयोगको संगठनात्मक संरचनामा परिमार्जन गर्ने	नेपाल सरकार	प्रशासन महाशाखा						५	• परिमार्जित संगठनात्मक संरचना	१
१.१.२	सबै प्रदेशमा प्रदेश निर्वाचन कार्यालय स्थापना गर्ने	नेपाल सरकार	प्रशासन महाशाखा						३५०	• ७ वटै प्रदेशमा प्रदेश निर्वाचन कार्यालयहरूको स्थापना	१
१.१.३	मतदाता दर्ता र निर्वाचन शिक्षा कार्यमा समन्वयको लागि सबै स्थानीय तहमा निर्वाचन सम्पर्क ईकाइ रहने व्यवस्था गर्ने	• नेपाल सरकार • संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	• प्रशासन महाशाखा • निर्वाचन कार्यालयहरू • सबै स्थानीय तह				निरन्तर		२०	• सबै स्थानीय तहमा निर्वाचन सम्पर्क इकाइको व्यवस्थापन भई कार्यसम्पादन हुने,	१,२, १०, १२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
• कार्यनीति १.२ मानव संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ											
१.२.१	ब्रिज लगायतका क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम/अभिमुखीकरणका लागि तालिम निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा,	• प्रशासन शाखा • योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा				निरन्तर	१०	• अद्यावधिक भएको तालिम निर्देशिका	१,८	
१.२.२	आयोग र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारी र स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पर्क ईकाइमा रहने कर्मचारीको लागि तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा				निरन्तर	५००	• सञ्चालन भएका तालिम संख्या • अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या • तालिम प्राप्त कर्मचारीहरूको संख्या • अभिमुखीकरण गरिएको कर्मचारीको संख्या	१,२,८	
१.२.३	निर्वाचन सम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्तिहरूको विवरण संकलन गरी डिजिटल अभिलेख तयार गर्ने र	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा				निरन्तर	१०	• तालिम प्राप्त जनशक्तिको	२,३	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	त्यस्तो जनशक्तिलाई आयोगबाट सञ्चालन गरीने विभिन्न तालिममा स्रोतव्यक्तिको रूपमा प्रयोग गर्ने									अभिलेख तयार भएको हुने	
१.२.४	कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागू गर्ने	नेपाल सरकार	प्रशासन महाशाखा				निरन्तर	५०००	<ul style="list-style-type: none"> • तयार भएको कार्यविधि • प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने कर्मचारीको संख्या • खर्च भएको रकम 	१	
१.२.५	अध्ययन/तालिम वा अवलोकन भ्रमणको लागि कर्मचारी मनोनयन सम्बन्धी मापदण्डलाई प्रभावकारी बनाई लागू गर्ने	प्रशासन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा				निरन्तर	५	<ul style="list-style-type: none"> • कर्मचारी मनोनयन मापदण्ड पुनरावलोकन एवम् स्वीकृत 		
१.२.६	आयोगका पदाधिकारी तथा कर्मचारीको आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा				निरन्तर	५	<ul style="list-style-type: none"> • पदाधिकारी तथा कर्मचारीको स्वीकृत 	१	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										आचारसंहिता	
• कार्यनीति १.३ : आयोग र अन्तर्गत कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार गरिनेछ											
१.३.१	आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयको मौजुदा भवनको मर्मत संभार गर्ने	प्रशासन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					५००	• मर्मत भएका भवनको संख्या	१
१.३.२	आयोगको नयाँ भवन निर्माण गर्ने	प्रशासन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					५०००	• आयोगको नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन	१,५
१.३.३	आफ्नो भवन नभएका जिल्ला निर्वाचन कार्यालयका लागि सरकारी भवन प्राप्त गर्ने	प्रशासन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					१०	• प्राप्त भएका सरकारी भवनको संख्या	१,५
१.३.४	आयोगका छपाइ मेशिन तथा औजारहरूको संरक्षण, मर्मत संभार र अधिकतम उपयोगको व्यवस्था मिलाउने	प्रशासन शाखा	सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर					१००	• मर्मत तथा संभार गरिएका मेशिनको संख्या	१,३

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
१.३.५	प्रत्येक प्रदेशमा गोदामघरको व्यवस्था गर्ने	प्रशासन शाखा	प्रदेश निर्वाचन कार्यालय						७००	<ul style="list-style-type: none"> गोदाम घर स्थापना भएका प्रदेश कार्यालयको संख्या 	१,५
• कार्यनीति १.४ : युनिफाइड पोर्टल (एकीकृत विद्युतीय तथ्याङ्क भण्डार) तयार गरी महत्वपूर्ण अभिलेख तथा तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित गरिनेछ											
१.४.१	आयोगमा प्रयोगमा रहेका Integrated Election Information Management System (IEIMS) लगायत सबै सफ्टवेयरलाई एकीकृत गरी सबै सफ्टवेयरहरू एउटै Portal बाट खुल्ने गरी on top service (OTS) सफ्टवेयर निर्माण गर्ने	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रविधि शाखा						५०	<ul style="list-style-type: none"> On top service सफ्टवेयर निर्माण भएको हुने 	१,३
१.४.२	निर्वाचन सम्बन्धी सबै किसिमका सूचना र जानकारी प्रदान गर्न सकिने गरी Mobile Apps को स्तरोन्नति गर्ने	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रविधि शाखा				निरन्तर		१५	<ul style="list-style-type: none"> स्तरोन्नति गरिएको Mobile Apps 	१,३

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
१.४.३	आयोगका निर्णयहरु डिजिटाइज गरी आर्काईभमा राख्ने	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रविधि शाखा					निरन्तर	१५	• डिजिटाइज अभिलेखीकरण	१,३
१.४.४	आयोग पुस्तकालयको व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी छिटो छरितो र व्यवस्थित गराउने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा, प्रशासन शाखा	सूचना प्रणाली शाखा प्रशासन शाखा					निरन्तर	२०	•पुस्तकालय व्यवस्थापन सफ्टवेयर निर्माण भई प्रयोग भएको हुने •	१,३
१.४.५	वेब साइटको पुननिर्माण गर्ने	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रविधि शाखा						१०	•पुननिर्माण भएको आयोगको वेब साइट	१,३
१.४.६	आयोगबाट सम्पादित कामको अनलाईन प्रणाली मार्फत उजुरी प्राप्त गरी फछ्यौट गर्ने पद्धतिको विकास र कार्यान्वयन गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	प्रशासन शाखा						१०	•प्रणाली विकास भई कार्यान्वयन भएको हुने	१,३
• कार्यनीति १.५ : आयोगको डाटा सेण्टरलाई सुदृढीकरण गरिने छ											
१.५.१	मौजुदा सर्भर पूर्वाधारको स्तरोन्नति गर्ने	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रणाली शाखा						१२००	• सर्भर पूर्वाधार Hyper	१,३

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										Converged Infrastructure (HCI) प्रविधिमा आधारित भएको हुने <ul style="list-style-type: none"> • Load balancer • Firewall • San storage • Database Licensed • Data center Room सहितको पूर्वाधार निर्माण भएको हुने 	
१.५.२	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रसँग समन्वय गरी डाटा Backup राख्ने	प्रशासन महाशाखा	<ul style="list-style-type: none"> • प्रशासन शाखा • राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र 	निरन्तर					०	<ul style="list-style-type: none"> • राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमा Backup भएको डाटा 	५
१.५.३	निर्वाचन आयोग र अन्तर्गतका	प्रशासन महाशाखा	सूचना प्रणाली शाखा				निरन्तर	५०	<ul style="list-style-type: none"> • Intranet 	१,३	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	कार्यालयहरुबीच data transfer/ data sharing को व्यवस्थापन गर्न intranet connectivity स्थापना गर्ने		प्रदेश निर्वाचन कार्यालय र जिल्ला निर्वाचन कार्यालय							Connectivity भएका कार्यालय संख्या	
• कार्यनीति १.६ निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको विस्तार गरिने छ											
१.६.१	प्रदेश नं. १, २, ३, ५ र कर्णाली प्रदेशका प्रदेश निर्वाचन कार्यालयमा निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा				निरन्तर	२००		• स्थापना भएका निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको संख्या	१,२,३, ५
१.६.२	सञ्चालनमा रहेका निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको समयानुकूल स्तरोन्नति गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा				निरन्तर	५०		• स्तरोन्नति भएका केन्द्रको संख्या	१,३
१.६.३	निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्र (EEIC) स्थापना हुन बाँकी प्रदेशका प्रदेश राजधानी रहेका जिल्लामा घुम्ति निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्र (Mobile EEIC) मार्फत सामुदायिक विद्यालयहरुमा निर्वाचन शिक्षा सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा सम्बन्धीत प्रदेश निर्वाचन कार्यालय				निरन्तर	२५		• Mobile EEIC बाट लाभान्वित हुनेको संख्या	१,२,५
• कार्यनीति १.७ नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन गरिनेछ											
१.७.१	नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि सूचकहरुको	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक	प्रशासन शाखा					५		• स्वीकृत सूचक	१

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	पहिचान गर्ने	सम्बन्ध शाखा								सहितको अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यविधि • अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रतिवेदन	
१.७.२	अनुगमन प्रतिवेदनमा एकरूपता कायम गर्न अनुगमन फारामको ढाँचा तयार गरी लागू गर्ने	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा				निरन्तर	५	• स्वीकृत अनुगमन फाराम	१	
१.७.३	अनुगमन प्रतिवेदनलाई सूचना प्रणालीसँग आवद्ध गरी एकीकृत प्रतिवेदन तयार गर्ने	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	सूचना प्रणाली शाखा				निरन्तर	२०	• सूचना प्रणालीसँग आवद्ध भएका अनुगमन प्रतिवेदनको संख्या • बार्षिक अनुगमन मुल्याङ्कन प्रतिवेदन	१,३	
१.७.४	स्थानीय तह, ईलाका प्रशासन कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सम्पादन भएका निर्वाचन सम्बन्धी कामको मासिक	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	योजना, अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा निर्वाचन कार्यालयहरु				निरन्तर	०	• मासिक एवम् बार्षिक प्रतिवेदनको संख्या	५,१०	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने										
कार्यनीति १.८ राष्ट्रिय नीतिको परिधि भित्र रही वैदेशिक सहायता परिचालन गरिनेछ											
१.८.१	निर्वाचन व्यवस्थापनमा वैदेशिक सहायताको प्रभावकारी परिचालनको लागि कार्यविधि तर्जुमा गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा					५		१	
१.८.२	नेपाल सरकारको अन्तराष्ट्रिय विकास सहायता परिचालन नीति अनुरूप वैदेशिक सहयोग प्राप्ति र परिचालन गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा	निरन्तर					०	• सहयोग प्राप्ति र परिचालनको विवरण	५,८
• रणनीति २ : प्रविधियुक्त निर्वाचन व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने											
• कार्यनीति २.१ : मतदाता नामावली दर्ता र अद्यावधिक कार्यलाई सूचना प्रविधिसँग आवद्ध गरी नागरिकको पहुँच विस्तार गरिनेछ											
२.१.१	सालवसाली रूपमा मतदाता नामावली संकलन तथा अद्यावधिक कार्यक्रम (निरन्तर दर्ता, विशेष दर्ता, घुम्ती शिविर समेत) सञ्चालन गरी अन्तिम मतदाता नामावली तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	निर्वाचन कार्यालयहरू, सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर					१२५००	• सालवसाली रूपमा स्वीकृत अन्तिम मतदाता नामावली	१,२,५, १०

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.१.२	अनलाइन मार्फत मतदाता नामावली दर्ता र अद्यावधिक गर्ने प्रणाली विकास गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा/ निर्वाचन कार्यालयहरु						२५०	• विकास गरिएको अनलाइन मतदाता दर्ता प्रणाली	१,३
२.१.३	मतदाता दर्ता तथा अद्यावधिक प्रक्रियामा नागरिकहरुको सहभागिता बृद्धिका लागि सामाजिक संजालको प्रयोग गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा सूचना प्रविधि शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा / निर्वाचन कार्यालयहरु	निरन्तर					२००	• प्रयोग भएका सामाजिक सञ्जालको विवरण	१,३
२.१.४	मतदाता दर्ता सम्बन्धी निर्देशिका तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	• स्वीकृत मतदाता नामावली दर्ता निर्देशिका	१
२.१.५	मतदाता दर्ता सम्बन्धी सूचना र जानकारीका लागि मोबाइल एप्स / एसएमएस मार्फत सन्देश प्रवाह गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	सूचना प्रणाली शाखा						१००	• Mobile Apps प्रयोगकर्ताको संख्या • SMS गरिएको संख्या	१,३
• कार्यनीति २.२ :मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिक कार्यलाई स्थानीय तहसँग समन्वय गरी सञ्चालन गरिने छ											

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.२.१	मतदाता दर्ता तथा अद्यावधिक कार्यमा स्थानीय तहको भूमिका पहिचान गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा,	निर्वाचन कार्यालयहरु/ स्थानीय तहहरु						१०	• पहिचान गरिएका कार्यको विवरण	१,१०
२.२.२	मतदाता दर्ता कार्यमा स्थानीय तहको स्रोत, साधन र जनशक्तिको प्रयोगलाई बढाउँदै लैजाने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा/ स्थानीय तहहरु				निरन्तर		१०	• प्रयोग भएको स्थानीय तहको स्रोत, साधन र जनशक्तिको विवरण	१,१०
२.२.३	निर्वाचन कार्यालयले स्थानीय तहबाट व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण प्राप्त गरी मतदाता नामावली अद्यावधिक गर्ने	निर्वाचन कार्यालयहरु,	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा स्थानीय तहहरु				निरन्तर		१०	• विवरण प्राप्त गरी अद्यावधिक गरिएको संख्या	१,१०
• कार्यनीति २.३. मतदाता नामावली दर्ता प्रणालीलाई राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणालीसँग आबद्ध गरिने छ											
२.३.१	राष्ट्रिय परिचय पत्र प्राप्त गरेका नागरिकको विवरण प्राप्त गरी मतदाता नामावली तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	गृह मन्त्रालय सूचना प्रणाली शाखा				निरन्तर		५०	• यस सम्बन्धी प्रणाली विकास गर्ने बारे नेपाल सरकारसँग भएको छलफल/परामर्श	१,५

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										<ul style="list-style-type: none"> • कानूनी व्यवस्था • विकास भएको प्रणाली • प्रणालीको प्रयोग गरी दर्ता भएका मतदाता संख्या 	
२.३.२	राष्ट्रिय परिचय पत्रलाई मतदाता पहिचानको आधार बनाउने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा				निरन्तर	१०	<ul style="list-style-type: none"> • यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था 	१,५,६	
• कार्यनीति २.४ मतदान केन्द्रहरूको पुनरावलोकन गरिने छ											
२.४.१	मतदान केन्द्रको न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको मापदण्ड सहितको मतदान केन्द्र पुनरावलोकन निर्देशिका तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा					१०	<ul style="list-style-type: none"> • स्वीकृत भएको निर्देशिका 	१,६	
२.४.२	मतदान केन्द्रको पुनरावलोकन गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा					५००	<ul style="list-style-type: none"> • पुनरावलोकन भई कायम भएका मतदानकेन्द्रको 	१,५,९, १०	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										विवरण	
२.४.३	मापदण्ड पूरा गर्न नसकेका मतदान केन्द्रको स्तरोन्नतिको लागि सम्बन्धित स्थानीयतहसँगको समन्वयमा काम गर्ने गराउने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	निर्वाचन कार्यालयहरु						१०	<ul style="list-style-type: none"> मापदण्ड पूरा गर्न नसकेका मतदान केन्द्रको सूची स्तरोन्नतिको लागि सम्बन्धित निकायसँग गरिएको छुलफल/पत्राचारको विवरण 	१,५,९,१०
• कार्यनीति २.५ सबै मतदान केन्द्रको विवरण भू-सूचना प्रणालीमा आवद्ध गरी नक्सांकन (Mapping) गरिने छ											
२.५.१	भू-सूचना प्रणाली (GIS) को प्रयोग गरी Polling Center Master List (PCML) सँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरु अध्यावधिक गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	सूचना प्रणाली शाखा						१००	<ul style="list-style-type: none"> जीआईएस एवं जीपीएस तथ्यांक लिइएका मतदान स्थलको संख्या तथ्याङ्क अध्यावधिक 	१,२,३

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										भएको Polling Center Master List	
२.५.२	मतदान स्थलको विवरणलाई सूचना प्रणालीसँग आवद्ध गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						१०	• विकास भएको प्रणाली	१,३
२.५.३	मोबाइल एप्सको प्रयोग गरी मतदाताले आफ्नो मतदान स्थलको जानकारी प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	• विकास भएको प्रणाली	१,३
• कार्यनीति २.६ आवधिक निर्वाचन क्यालेण्डर तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ											
२.६.१	सबै तहका निर्वाचन सञ्चालन योजना (Election Operation Plan) तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	• स्वीकृत निर्वाचन सञ्चालन योजना	१
२.६.२	सबै तहका आवधिक निर्वाचन क्यालेण्डर तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा						५	• तयार भएका सबै तहका आवधिक निर्वाचन क्यालेण्डर	१

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.६.३	राजनीतिक दल र अन्य सरोकारवालाई निर्वाचन सञ्चालन योजना र निर्वाचन क्यालेण्डर बारे जानकारी गराउने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दल र सरोकारवालसँगको छलफल कार्यक्रम संख्या 	१
कार्यनीति २.७ निर्वाचन सामग्रीको मापदण्ड तयार गरी व्यवस्थापन कार्यलाई विकेन्द्रित गर्दै लगिने छ											
२.७.१	निर्वाचन सामग्री व्यवस्थापन (प्राप्ति, भण्डारण, वितरण, प्रयोग, पुनःप्राप्ति, पुनःप्रयोग, डिस्पोजल) गर्न मापदण्ड सहितको निर्देशिका तर्जुमा गर्ने	प्रशासन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत निर्देशिका 	१
२.७.२	मतदान केन्द्रमा प्रयोग हुने निर्वाचन सामग्रीको पुनरावलोकन गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> पुनरावलोकन गरिएको विवरणसहितको प्रतिवेदन अनावश्यक देखिई हटाइएका सामग्रीको सूची 	१
२.७.३	निर्वाचन प्रयोजनको लागि अति	प्रशासन शाखा	निर्वाचन कार्यालयहरु						००	<ul style="list-style-type: none"> संवेदनशील र 	१,१२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	संवेदनशील सामग्री बाहेक अन्य निर्वाचन सामग्री निर्वाचन कार्यालयबाट व्यवस्थापन गर्ने									कम संवेदनशील सामग्रीको सूची • निर्वाचन कार्यालयबाट व्यवस्थापन गरिने कम संवेदनशील सामग्रीको सूची	
२.७.४	विदेशबाट आयात गर्नुपर्ने निर्वाचन सामग्री यथासक्य वैदेशिक सहयताबाट जुटाउने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	अर्थ मन्त्रालय प्रशासन शाखा						००	• विदेशबाट आयात गर्नुपर्ने निर्वाचन सामग्रीको सूची • वैदेशिक सहायताबाट प्राप्त भएका निर्वाचन सामग्रीको विवरण	१,८
२.७.५	मतपत्रको छपाइ जिल्ला/प्रदेश तहमै गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी प्राप्त सुझावको आधारमा कार्यान्वयन गर्दै	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा						१०	• अध्ययन प्रतिवेदनको	१,५,९, १२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	जाने									प्राप्तिर कार्यान्वयन	
कार्यनीति २.८ निर्वाचन व्यवस्थापन खर्चलाई न्यूनीकरण गरिने छ											
२.८.१	राजनीतिक दल र उम्मेदवारबाट हुने निर्वाचन खर्च न्यूनीकरणका लागि अध्ययन गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						२०	• अध्ययन प्रतिवेदन	१,९
२.८.२	निर्वाचन प्रणालीको सुधार सम्बन्धमा अध्ययन, छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	राजनैतिक दल व्यवस्थापन शाखा							२०	• छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमको विवरण र प्रतिवेदन
२.८.३	समग्र निर्वाचन व्यवस्थापनमा आयोगले गर्ने प्रति मतदाता खर्चलाई न्यूनीकरण गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी कार्यान्वयन गर्ने । (मतदान केन्द्रमा स्थानीय जनशक्तिको र स्थानीय स्रोत साधनको प्रयोग, मतदान केन्द्रमा नै मतगणना, निर्वाचन प्रक्रियामा सुधार लगायतका क्षेत्रमा समेत अध्ययन गर्ने)	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा, राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा				निरन्तर	२०	• अध्ययन प्रतिवेदन, आयोगबाट अवलम्बन गरिएका उपायहरूको विवरण स्वीकृत नीति	१,५,६, ९,१०,१ २	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.८.४	मतदान केन्द्रमा परिचालन गर्ने जनशक्ति सम्बन्धी निर्देशिका अद्यावधिक गरी कार्यान्वयन गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा						५	• अद्यावधिक गरिएको निर्देशिका	१
२.८.५	निर्वाचनको समयमा जिल्लास्तरमा हुने निर्वाचन खर्चको बजेट निकासार अख्तियारी निर्वाचन कार्यालयलाई दिने	आर्थिक प्रशासन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	निरन्तर					००	• यस प्रकारको व्यवस्था गरिएको निर्देशिका/कार्य विवरण वा आयोगको निर्णय	१,५,१२
• कार्यनीति २.९ निर्वाचन जोखिमलाई घटाउदै लगिने छ											
२.९.१	निर्वाचन जोखिमको व्यवस्थापनका लागि निर्वाचन जोखिमका कारक तत्व एवं घटना विवरण संकलनको कार्यविधि तयार गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	• स्वीकृत भएको कार्यविधि	१
२.९.२	निर्वाचनको समयमा मतदान अधिकृतहरूका लागि एसएमएस, मोवाइल एप्स तथा इभेन्ट ट्र्याकिङ सिस्टमको प्रयोग गरी सूचना व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने	सूचना प्रणाली शाखा	मतदाता नामवली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	निरन्तर					१०	• एसएमएस गरिएको संख्या • मोवाइल एप्स प्रयोगकर्ताको संख्या	१,३

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										• इभेन्ट ट्र्याकिङ system बाट प्राप्त विवरण संख्या	
२.९.३	संयुक्त निर्वाचन सन्चालन केन्द्र (Joint Election Operation Center/JEOC) र कल सेन्टर सन्चालन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गर्ने	प्रशासन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	• JEOC र कल सेन्टर सञ्चालन सम्बन्धी स्वीकृत कार्यविधि	१
२.९.४	सबै सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी निर्वाचन सुरक्षा सूचकाङ्क (Electoral Security Index) को विकास र प्रयोग गर्ने	प्रशासन शाखा	गृह मन्त्रालय रक्षा मन्त्रालय र अन्य सुरक्षा निकायहरू				निरन्तर		१०	• सुरक्षा निकायसँग भएका छलफल/अन्तर क्रिया कार्यक्रम • स्वीकृत भएको Electoral Security Index	१,५
• कार्यनीति २.१० मतदान प्रक्रियामा विद्युतीय मतदान यन्त्र (EVM) को प्रयोगलाई बढाउँदै लगिने छ											
२.१०.१	विद्युतीय मतदान यन्त्रको प्रयोगबारे राजनीतिक दलहरूसँग परामर्श	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा,						१०	• दलहरूसँग	१,९,१२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	गर्ने	शाखा	सूचना प्रविधि शाखा							गरिएको परामर्श छलफल/अन्तर क्रिया कार्यक्रम • प्राप्त सुझाव सहितको प्रतिवेदन	
२.१०.२	विद्युतीय मतदान यन्त्रका विकल्पबारे अध्ययन गर्ने	सूचना प्रविधि शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा					१०	• अध्ययन प्रतिवेदन	१,९,१२	
२.१०.३	विद्युतीय मतदान यन्त्रको विकास र उत्पादन स्वदेशमै गर्न सकिने सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने	सूचना प्रविधि शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा					१०	• अध्ययन प्रतिवेदन	१,९,१२	
२.१०.४	विद्युतीय मतदान यन्त्रको क्रमश प्रयोग गर्दै जाने	प्रशासन शाखा	सूचना प्रविधि शाखा					५००००	• खरिद भएको EMM संख्या	१,८,९	
२.१०.५	विद्युतीय मतदान यन्त्रको प्रयोगका लागि Operationl Manual बनाई कार्यान्वयन गर्ने	सूचना प्रविधि शाखा	मतदाता नामवली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा /ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा					५	• विद्युतीय मतदान यन्त्र प्रयोग भएका मतदान केन्द्रको संख्या	१	
• कार्यनीति २.११ निर्वाचन आचार संहिताको पालनालाई प्रभावकारी बनाइने छ											

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.११.१	निर्वाचन आचारसंहिताको पुनरावलोकन गरी परिमार्जन गर्ने (आचार संहिताको पुनरावलोकन गर्दा उम्मेद्वार तथा राजनीतिक दलले साझा मञ्चबाट प्रचार प्रसार गर्ने, निर्वाचनमा भाग लिने राजनीतिक दलले निर्वाचन आचार संहिता अनुगमन समिति बनाई आयोगलाई जानकारी गराउने, राजनीतिक दलले विभिन्न तहमा गठन गर्ने निर्वाचन प्रचार समितिको जानकारी आयोगलाई गराउने लगायत विषय समेत समेट्ने)	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> • तयार भएको पुनरावलोकन प्रतिवेदन 	१,५,६,७, ९,१२
२.११.२	निर्वाचनको समयमा निर्वाचन आचार संहिता पालनाको अनुगमनको लागि जिल्ला तथा केन्द्रमा राजनीतिक दलका प्रतिनिधि समेतको सहभागितामा आचार संहिता अनुगमन संयन्त्र गठन गर्ने र अनुगमन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने।	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> • गठन भएका आचार संहिता अनुगमन संयन्त्रको विवरण • स्वीकृत अनुगमन कार्यविधि 	१,६,९, ११,१२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
२.११.३	संचार माध्यम अनुगमन कार्यविधि तर्जुमा गरी लागु गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	ऐन, नियम तथा फैसाला कार्यान्वयन शाखा				निरन्तर		५	• स्वीकृत संचार माध्यम अनुगमन कार्यविधि	१,४,११
२.११.४	निर्वाचन पर्यवेक्षण सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	ऐन, नियम तथा फैसाला कार्यान्वयन शाखा						५	• स्वीकृत कार्यविधि	१,४,११
२.११.५	सोसल मिडिया अनुगमनको लागि कार्यविधि तथा संयन्त्र तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	ऐन, नियम तथा फैसाला कार्यान्वयन शाखा						१०	• स्वीकृत अनुगमन कार्यविधि • अनुगमन संयन्त्र गठन	१,४,११
• कार्यनीति २.१२ मतदानस्थलमा नै मतगणना गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ											
२.१२.१	मतदानस्थलमा नै मतगणना गर्ने सम्बन्धमा राजनीतिक दलहरूसँग छलफल गरी दलीय सहमति प्राप्तगर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१०	• राजनीतिक दलहरूसँग भएको छलफल कार्यक्रम र प्रतिवेदन	१,९,१२
२.१२.२	मतगणना स्थल सम्बन्धी मापदण्ड र कार्यविधि तयार गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा							• तयार भएको मतगणना	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										मापदण्ड	
२.१२.३	मापदण्ड पुगेका मतदानस्थलमा सुरक्षा निकायसँगको समन्वयमा मतगणना गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						००	• मतदानस्थलमा नै मतगणना भएका स्थलको विवरण	५,९
कार्यनीति २.१३ निर्वाचन विवाद निरूपण कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ											
२.१३.१	निर्वाचन विवाद निरूपण कार्यविधिको मसौदा तर्जुमा गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा	राजनीतिक दल सम्बन्ध शाखा						१०	• तयार भएको मसौदा	१,९
२.१३.२	मसौदा उपर सरोकारवालासँग छलफल गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा	राजनीतिक दल सम्बन्ध शाखा							• छलफलको लागि आयोजित कार्यक्रम संख्या	१,९
२.१३.३	कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा	राजनीतिक दल सम्बन्ध शाखा		निरन्तर					• आयोगबाट स्वीकृत कार्यविधि	१,९,११
२.१४ निर्वाचन प्रक्रियाहरूमा सरोकारवालाहरूको भूमिका पहिचान गरी समन्वय र सहकार्य गरिनेछ											
२१४.१	निर्वाचनका सरोकारवाला (विभिन्न तहका सरकार, राजनीतिक दल, सूचना शाखा	निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा						२०	• सरोकारवालासँग	१,४,५

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	आम संचार, नागरिक समाज तथा विकास साझेदार संस्था) को भूमिका पहिचानका लागि छलफल अन्तरक्रिया /परामर्श गर्ने।									भएका छलफल अन्तरक्रिया / परामर्शको संख्या • प्रतिवेदन	
२.१४.२	सरोकारवालाहरुको भूमिका अनुरूपको सहयोग प्राप्त गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					००	• प्राप्त भएको सहयोगको विवरण	४,५
२.१४.३	Civic Engagement policy निर्माण गरी निर्वाचनमा नागरिकको सहभागितालाई बढाउने	निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					१०	• Civic Engagement policy निर्माण भई कार्यान्वय भएको हुने	१,४
• रणनीति ३ : निर्वाचन सम्बन्धी नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्ने											
• कार्यनीति ३.१ : निर्वाचन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गरिनेछ											
३.१.१	निर्वाचन सम्बन्धी विविध विषयको अध्ययन गरी राष्ट्रिय निर्वाचन नीतिको मसौदा तर्जुमा गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	• राष्ट्रिय निर्वाचन नीतिको प्रारम्भिक मसौदा	१,५,९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
३.१.२	प्रारम्भिक मसौदामा सरोकारवालासँग छलफल, अन्तरक्रिया गरी सुझाव प्राप्त गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						२०	<ul style="list-style-type: none"> सुझाव प्राप्त गर्न आयोजना गरिएका छलफल, अन्तरक्रिया र्यक्रमको संख्या र प्रतिवेदन 	१,४,९
३.१.३	प्राप्त सुझाव समेतको आधारमा राष्ट्रिय निर्वाचन नीति तर्जुमा गरी स्वीकृतीको लागि पेश गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	प्रशासन शाखा ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> तयार गरिएको राष्ट्रिय निर्वाचन नीति 	१,५
• कार्यनीति ३.२ : निर्वाचन आयोग ऐनमा परिमार्जन गरिनेछ											
३.२.१	निर्वाचन आयोग ऐनमा संशोधन गर्न राजनीतिक दल लगायत सरोकारवालासँग छलफल गरी सुझाव प्राप्त गर्ने	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालासँग गरिएका छलफल, अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या 	१,४,६, ९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
३.२.२	प्राप्त सुझाव समेतको आधारमा मसौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	ऐन, नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल, व्यवस्थापन शाखा							<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा 	१,५,६
• कार्यनीति ३.३ : एकीकृत निर्वाचन कानूनको तर्जुमा गरिनेछ											
३.३.१	एकीकृत निर्वाचन कानून तर्जुमाको लागि निर्वाचन सम्बन्धी विद्यमान कानूनहरूको अध्ययन गरी एकीकृत कानूनको मसौदा तयार गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा							<ul style="list-style-type: none"> अध्ययन प्रतिवेदन 	१,६,७, ९
३.३.२	मसौदा उपर राजनीतिक दल तथा अन्य सरोकारवाला सँग छलफल, अन्तरक्रिया गरी सुझाव प्राप्त गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा					२०		<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालासँग गरिएको छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या र प्रतिवेदन 	१,५,६, ९
३.३.३	प्राप्त सुझाव समेतका आधारमा मसौदा तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा, प्रशासन शाखा,					५		<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा 	१,५,६

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
• कार्यनीति ३.४ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन मिति कानूनमा तोकिने प्रबन्ध मिलाइनेछ।											
३.४.१	विभिन्न तहको निर्वाचन मिति कानूनमा नै तोक्ने सम्बन्धमा सरोकारवालासँग छलफल, अन्तरक्रिया गरी सुझाव प्राप्त गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> सुझाव प्राप्त गर्न आयोजना गरिएका छलफल, अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या र प्रतिवेदन 	१,५,६, ९,१२
३.४.२	प्राप्त सुझाव समेतको आधारमा कानूनमा नै निर्वाचन मिति तोक्ने कानूनी व्यवस्थाको मसौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा 	१,५,६
• कार्यनीति ३.५ जनमत संग्रह सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिनेछ											
३.५.१	जनमत संग्रह सम्बन्धी कानूनको अध्ययन गर्ने र जनमत संग्रह सम्बन्धी ऐनको प्रारम्भिक मसौदा तर्जुमा गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१५	<ul style="list-style-type: none"> अध्ययन प्रतिवेदन ऐनको प्रारम्भिक मसौदा 	१,५,६, ९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
३.५.३	सरोकारवालासँग छलफल, अन्तरक्रिया गरी सुझाव प्राप्त गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूसँग भएको छलफल र अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या 	१,४,५,९
३.५.४	प्राप्त सुझाव समेतका आधारमा मसौदा तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा 	१,५,६
• कार्यनीति ३.६ विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मताधिकार सम्बन्धमा अध्ययन गरी कानूनमा व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ											
३.६.१	विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मताधिकारको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार, राजनीतिक दल र सरोकारवालाहरूसँग छलफल गर्ने	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार राजनीतिक दलहरू ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा 						२०	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दलहरूसँग भएका छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या प्रतिवेदन 	१,४,५,६,९,१२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
३.६.२	छलफलबाट प्राप्त सुझाव र विगतका अध्ययन प्रतिवेदनहरू समेतको आधारमा कानूनको मसौदा तर्जुमा गरी स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	• आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा	१,५,६
• कार्यनीति ३.७ निर्वाचनसँग सम्बन्धित निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको तर्जुमा तथा परिमार्जन गरिनेछ											
३.७.१	विवन्न तहका निर्वाचनसँग सम्बन्धित निर्देशिका तथा कार्यविधि समायानुकूल परिमार्जनका लागि मसौदा तर्जुमा गर्ने (निर्देशिका तर्जुमा गर्दा सदर र बदर मत छुट्याउने सचित्र व्याख्या सहितको व्यवस्था गर्ने, मनोनयन दर्ता फारामलाई सरलिकृत गर्ने र मुचुल्का फारामहरूको संख्या घटाउने समेतका विषय समेट्ने)	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						२०	• तर्जुमा गरिएका मसौदाको विवरण	१,५,६, ९,१२
३.७.२	सरोकारवाला र विज्ञसँग छलफल एवम् अन्तरक्रिया गरी मसौदा उपर सुझाव प्राप्त गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१०	• अयोजना भएका अन्तरक्रिया र छलफल कार्यक्रम संख्या	१,४,९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
३.७.३	प्राप्त सुझाव समेतको आधारमा मसौदा परिमार्जन गरी स्वीकृतका लागि पेश गर्ने।	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						५	• आयोगबाट स्वीकृत भएको मसौदा	१,५,६
३.७.४	सबै किसिमका निर्वाचनमा प्रयोग गर्न सकिने गरी निर्वाचन सम्बन्धी प्रकृयागत विषय समेटेको कार्यविधि (Electoral Process Manual) तयार गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	निर्वाचन सञ्चालन तथा मतदाता नामावली शाखा						५	• प्रकृयागत विषय समावेस भएको Process Manual	१
• रणनीति ४ : संविधान र कानून बमोजिम राजनीतिक दल दर्ता र नियमनलाई व्यवस्थित गर्ने											
• कार्यनीति ४.१ : राजनीतिक दल दर्ता र अभिलेख व्यवस्थापनलाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी व्यवस्थित बनाइनेछ											
४.१.१	दल दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा						५	• स्वीकृत भएको कार्यविधि	१,४,९
४.१.२	राजनीतिक दल दर्ता सम्बन्धी सफ्टवेयरको निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा				निरन्तर		१५	• दल दर्ता सम्बन्धी सफ्टवेयरको निर्माण र	१,३,९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम	
				१	२	३	४	५				
										कार्यान्वयन		
४.१.३	राजनीतिक दलको केन्द्रीय समिति लगायत सबै तहका समितिहरूमा समानुपातिक समावेशी प्रतिनिधित्व सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयनको नियमन गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा		निरन्तर					१०	<ul style="list-style-type: none"> नियमन गरिएका राजनीतिक दलको संख्या नियमन प्रतिवेदन 	१,९	
४.१.४	संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहमा राजनीतिक दलको सूचीकरण, व्यवस्थापन र नियमन गर्ने व्यवस्था मिलाउने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा	निरन्तर					२०	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दलको विवरण अद्यावधिक सम्बन्धी कार्यविधि सूचीकरण भएका राजनीतिक दलको विवरण 	१,७,९	
४.१.५	निर्वाचनमा राजनीतिक दलहरूको भूमिका स्पष्ट गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा /मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> पहिचान भएको दलहरूको भूमिका सम्बन्धी विवरण 	१,९	
४.१.६	राजनीतिक दलले विधान अनुसार गर्नुपर्ने गतविधिको अनुगमन गर्न सूचकहरूको पहिचान गरी	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	योजना , अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा		निरन्तर					१०	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन सूचकको विवरण 	१,९,११,१२

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	कार्यान्वयनमा ल्याउने									• अनुगमन प्रतिवेदन	
• कार्यनीति ४.२ आयोग र राजनीतिक दल बीचको प्रभावकारी समन्वयका लागि दलको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने र आयोग परिसरमा पिजन होल (pigeon Hole) को व्यवस्थापन गरिनेछ											
४.२.१	संघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलको तर्फबाट आयोगमा सम्पर्क कायम गर्ने व्यक्ति तोक्ने र पिजन होलको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा राजनीतिक दलहरूसँग छलफल गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा					१०	• राजनीतिक दलहरूसँग भएको छलफल संख्या र प्रतिवेदन	१,९	
४.२.२	संघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलको तर्फबाट आयोगमा सम्पर्क कायम गर्ने व्यक्ति तोक्न राजनीतिक दललाई अनुरोध गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा संघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दल					०	• सम्पर्क व्यक्ति तोकी दिन राजनीतिक दललाई गरिएको पत्राचार • राजनीतिक दलले तोकेको सम्पर्क		

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										व्यक्तिहरुको विवरण	
४.२.३	संघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलसँगको सम्पर्क, समन्वय र पत्राचारका लागि आयोग परिसरमा दलहरुको अलग अलग पिजन होलको व्यवस्थापन गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा, राजनीतिक दलहरु						१५	• व्यवस्थापन गरिएका पिजन होलको संख्या	१
४.२.४	पिजन होल व्यवस्थापनको लागि कार्यविधि तयार गरी लागु गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा							• आयोगबाट स्वीकृत कार्यविधि	
४.३ राजनीतिक दललाई निर्वाचनको समयमा निर्वाचन खर्च बापत राज्यको तर्फबाट एकमुष्ट अनुदान उपलब्ध गराइने छ											
४.३.१	राज्यको तर्फबाट उपलब्ध गराउने अनुदान सम्बन्धी विषयमा अध्ययन गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा						५	• अध्ययन प्रतिवेदन	१,५,९, १२
४.३.२	राजनीतिक दल र अन्य सरोकारवालासँग छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	प्रशासन शाखा						१५	• छलफल/अन्तर क्रिया संख्या	१,५,९, १२
४.३.३	कानूनी व्यवस्थाको लागि मसौदा तर्जुमा गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१५	• तर्जुमा भएको मसौदा	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
४.३.४	मसौदामा राजनीतिक दल र अन्य सरोकारवालासँग छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा							<ul style="list-style-type: none"> छलफल अन्तरक्रिया संख्या 	१,५,९,१२
४.३.५	मसौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वायन शाखा	प्रशासन शाखा							<ul style="list-style-type: none"> आयोगबाट स्वीकृत मसौदा 	१,५,६
• कार्यनीति ४.४ : राजनीतिक दलको आयव्यय र निर्वाचन सम्बन्धी खर्चलाई पारदर्शी बनाउन प्रविधिमा आधारित प्रणालीको विकास गरिनेछ											
४.४.१	राजनीतिक दलको आय व्यय र निर्वाचन खर्चको अभिलेख तथा प्रतिवेदनको लागि सफ्टवेयरको विकास र कार्यान्वयन गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	सूचना प्रणाली शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> सफ्टवेयरको निर्माण र कार्यान्वयन 	१,३,९
४.४.२	राजनीतिक दलको आयव्यय अभिलेखको ढाँचा(फाराम) र प्रविष्ट गर्ने विधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा							५	<ul style="list-style-type: none"> तयार भएको फाराम 	१,९,१२
४.४.३	राजनीतिक दलको आय व्यय विवरण र निर्वाचन खर्चको अभिलेख व्यवस्थापनको लागि सम्बन्धित दलको लेखा व्यवस्थापन हेर्ने कर्मचारी वा पदाधिकारीलाई अभिमुखीकरण गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा आर्थिक प्रशासन शाखा	निरन्तर					२५	<ul style="list-style-type: none"> अभिमुखीकरण गरिएका कार्यक्रम तथा सहभागीको संख्या 	१,९

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
४.४.४	राजनीतिक दलहरूको आर्थिक कारोबार बैकिङ प्रणाली मार्फत हुने व्यवस्था गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर					०	<ul style="list-style-type: none"> आर्थिक कारोबार बैकिङ प्रणाली मार्फत हुने व्यवस्थाका लागि कानूनको परिमार्जित मसौदा तर्जुमा 	९,९२
४.४.५	राजनीतिक दलको निर्वाचन खर्चको सार्वजनिकीकरण गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर					१०	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक भएको राजनीतिक दलहरूको आय व्ययसम्बन्धी विवरण 	१,९
४.४.६	राजनीतिक दलको वार्षिक आर्थिक कारोबारको नियमित लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा		निरन्तर					१०	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक गरिइएको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन 	१,९
<ul style="list-style-type: none"> कार्यनीति ४.५ : राजनीतिक दलहरूको स्वमूल्याङ्कन प्रणालीको विकास गरिनेछ 											

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
४.५.१	राजनीतिक दलहरूको गतिविधिलाई स्वमूल्याङ्कनबाट व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा स्वमूल्याङ्कनका आधार तयार गर्ने	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	ऐन, नियम तथा फैसाला कार्यान्वयन शाखा						५	<ul style="list-style-type: none"> स्वीकृत भएको स्वमूल्याङ्कनका आधारहरूको विवरणको प्रतिवेदन 	१,९,१२
४.५.२	स्वमूल्याङ्कनका आधार र प्रणालीका सम्बन्धमा राजनीतिक दलहरूसँग परामर्श गर्ने,	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा	आयोगमा दर्ता रहेका राजनीतिक दलहरू						५	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दलसँग गरिएका छलफल तथा परामर्श बैठकको संख्या प्रतिवेदन 	१,९,१२
४.५.३	स्वमूल्याङ्कन सम्बन्धी सफ्टवेयर तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने	सूचना प्रणाली शाखा	राजनीतिक दल व्यवस्थापन शाखा						१०	सफ्टवेयर निर्माण र कार्यान्वयन प्रतिवेदन	१,३,९
रणनीति ५ निर्वाचन एवम् नागरिक शिक्षामा साझेदारी र सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने											
कार्यनीति ५.१ निर्वाचन तथा नागरिक शिक्षामा नागरिकको पहुँच विस्तार गरिनेछ											
५.१.१	निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रबाट	निर्वाचन शिक्षा तथा	सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर					५०	<ul style="list-style-type: none"> निर्वाचन 	१,५

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	निर्वाचन शिक्षा प्राप्त गर्ने माध्यमिक विद्यालय स्तरका विद्यार्थिको संख्या वृद्धि गर्ने	तालिम शाखा								आयोगमा रहेको EEIC र प्रादेशिक कार्यालयको EEIC बाट पचास हजारले निर्वाचन शिक्षा प्रदान गरेको हुने	
५.१.२	मतदाता शिक्षाका छापा, श्रव्य, श्रव्य—दृश्य सामग्री तयार गरी वेवसाइटमा अपलोड गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	सूचना प्रणाली शाखा				निरन्तर	१०	<ul style="list-style-type: none"> वेवसाइटमा अपलोड गरिएका निर्वाचन शिक्षा सामग्रीको विवरण 	१	
५.१.३	मतदाता शिक्षा सम्बन्धी छापा, श्रव्य, श्रव्य—दृश्य सामग्री तयार गरी सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा/ शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय				निरन्तर	५०	<ul style="list-style-type: none"> तयार गरिएका प्रकाशित/ प्रसारित सामग्री संख्या सञ्चार माध्यमबाट प्रकाशित/ 	१,५	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										प्रसारित सामग्रीको संख्या	
५.१.४	रेडियो नेपालबाट निर्वाचन सम्बन्धी साप्ताहिक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा/ शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय		निरन्तर				१००	<ul style="list-style-type: none"> सञ्चालित कार्यक्रमको संख्या 	१
५.१.५	निर्वाचन तथा मतदाता शिक्षालाई विधागत रूपमा विशिष्टिकृत गरी लक्षित वर्ग अनुकूल पाठ्यक्रम तयार गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> पहिचान गरिएको लक्षित वर्ग को संख्या तयार गरिएको पाठ्यक्रम 	१,४
५.१.६	निर्वाचन प्रक्रियामा सहभागिता अभिवृद्धि गर्न सीमान्तकृत वर्गका लागि निर्वाचन शिक्षा सम्बन्धी आमपहुँच(Out Reach) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा						५०	सञ्चालन भएका आमपहुँच(Outreach) कार्यक्रमको संख्या	१,४

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
५.१.७	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रसँगको समन्वयमा निर्वाचन शिक्षालाई समुदाय तहसम्म विस्तार गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अनौपचारी शिक्षा केन्द्र					निरन्तर	१०	<ul style="list-style-type: none"> अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रसँगको समन्वयात्मक बैठक तथा छुलफल अनौपचारिक शिक्षामा निर्वाचन शिक्षा सम्बन्धी पाठ्यक्रम र स्रोत सामग्री अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र मार्फत सञ्चालन भएका कार्यक्रमको संख्या 	१,५

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
५.१.८	निर्वाचन शिक्षालाई माध्यमिक शिक्षा अन्तर्गत ११ र १२ कक्षाको सामाजिक विषयको पाठ्यक्रममा समावेश गरी सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय प्रशासन शाखा					निरन्तर	१०	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयसँग भएको छलफल तथा बैठक संख्या निर्वाचन शिक्षालाई माध्यमिक तहको सामाजिक शिक्षाको पाठ्यक्रममा समावेश 	१,५,१२
५.१.९	माध्यमिक तहका सामाजिक शिक्षा शिक्षक तालिम र विद्यालय निर्वाचन शिक्षा कार्यक्रमलाई स्थानीय तहसँग समन्वय गरी विस्तार गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय स्थानीय तहहरु					निरन्तर	१५००	<ul style="list-style-type: none"> सञ्चालन भएका सामाजिक शिक्षा विषयक तालिमको संख्या तालिममा सहभागी 	१,४,५,१०

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										शिक्षकहरुको संख्या • तालिम सञ्चालन गर्ने स्थानीय तहको संख्या	
५.१.१०	स्थानीयतहसँग समन्वय गरी निर्वाचन शिक्षा संचालनमा टोल विकास संस्था, उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्थालाई परिचालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय स्थानीय तहहरु					१०	• परिचालन गरिएका संस्थाको विवरण	१,४,१०,१२	
• ५.२ प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको साझेदारी, समन्वय र सहकार्यमा निर्वाचन शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ											
५.२.१	निर्वाचन शिक्षा सञ्चालन निर्देशिका तर्जुमा गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा					५	• स्वीकृत निर्वाचन शिक्षा सञ्चालन निर्देशिका	१	
५.२.२	निर्वाचन शिक्षा सामग्री तयार गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा			निरन्तर		५	• स्वीकृत निर्वाचन शिक्षा सामग्री	१	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
५.२.३	प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारसँगको सहकार्यमा निर्वाचन शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	प्रशासन शाखा / प्रदेश सरकार / स्थानीयतह						१००	<ul style="list-style-type: none"> सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमको संख्या 	१,५,१०
५.३ आयोगको प्रचार सामग्री संप्रेषणमा नेपाल सरकारको कल्याणकारी विज्ञापन कार्यक्रमको उपयोग गरिनेछ											
५.३.१	सञ्चार माध्यमबाट प्रकाशन र प्रसारण हुने निर्वाचन शिक्षा सामग्री निर्माण गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	मतदाता नामावली तथा निर्वाचन सञ्चालन शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण भएका निर्वाचन शिक्षा सामग्री 	१,५
५.३.२	निर्वाचन शिक्षा सामग्रीलाई सरकारको कल्याणकारी विज्ञापन मार्फत सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी प्रकाशन प्रसारण गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय						५	<ul style="list-style-type: none"> प्रकाशित/प्रसारित निर्वाचन शिक्षा सामग्रीको संख्या 	१,५
५.४ सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरूबाट सञ्चालन हुने बिषयगत तालिममा निर्वाचन एवम् नागरिक शिक्षालाई आन्तरिकीकरण गरी संचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ											
५.४.१	सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरूको पहिचान गरी सूची तयार गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा						१०	<ul style="list-style-type: none"> पहिचान गरिएका प्रशिक्षण केन्द्रहरूको सूची 	१,५

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
५.४.२	सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरुबाट सञ्चालन हुने विषयगत तालिमको पाठ्यक्रममा निर्वाचन शिक्षालाई समावेश गर्न आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा							<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरूसँग भएको छलफल तथा बैठक संख्या पाठ्यक्रममा समावेश भएका विवरण 	१,४,५, १२
५.४.३	लोकसेवा आयोग र विभिन्न निकायबाट लिइने प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रममा निर्वाचन सम्बन्धी विषय समावेश गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	लोकसेवा आयोग प्रशासन शाखा					५	<ul style="list-style-type: none"> लोकसेवा आयोगसँग भएको छलफल तयारी भएको पाठ्यक्रम पाठ्यक्रममा समावेश भएको विषय 	१,५	
५.४.४	सुरक्षा निकायका तालिम केन्द्रबाट त्यहाँका जनशक्तिलाई प्रदान गरिने तालिममा निर्वाचन सुरक्षा सम्बन्धी	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय, सुरक्षा निकायहरु,			निरन्तर		५	<ul style="list-style-type: none"> गृह मन्त्रालय रक्षा मन्त्रालय 	१,५	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
	विषयवस्तु समावेश गर्ने		प्रशासन शाखा							सुरक्षा निकायसँग भएका छलफल/वैठक संख्या • सुरक्षा निकायहरूसँग भएको समझदारी पत्र (MOU)	
५.४.५	सार्वजनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरुबाट सञ्चालित तालिम कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा						५०	• अनुगमन प्रतिवेदन	१,२
५.५ निर्वाचन प्रक्रियामा लैङ्गिक तथा समावेशिता अभिवृद्धि गरिनेछ											
५.५.१	आयोगको लैङ्गिक तथा समावेशीकरण नीतिको परिमार्जन गरी कार्यान्वयन गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	ऐन नियम तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा				निरन्तर		२५	• परिमार्जित लैङ्गिक तथा समावेशीकरण नीति • तर्जुमा भएको आवधिक	१,४,७

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										कार्ययोजना	
५.५.२	निर्वाचन व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयगत तालिम स्रोत पुस्तिकामा लैङ्गिक तथा समावेशिताका विषयवस्तुहरुलाई अद्यावधिक गर्ने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					१०	• अद्यावधिक भएका स्रोत पुस्तिका	१
५.५.३	निर्वाचन शिक्षा सामग्रीलाई समावेशी तथा लैङ्गिकमैत्री बनाउने	निर्वाचन शिक्षा तथा तालिम शाखा	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	निरन्तर					५	• समावेशी तथा लैङ्गिकमैत्री निर्वाचन शिक्षा सामग्रीको विवरण	१
५.६ अन्तराष्ट्रिय संघ/संस्थासँगको आवद्धता विस्तार गरी साझेदारी प्रवर्द्धन गरिनेछ											
५.६.१	आयोग आवद्ध रहेका अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसँगको सम्बन्ध र सहकार्यलाई निरन्तरता दिने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा	निरन्तर					१५०	• निरन्तरता दिइएका संघ संस्थाहरुको संख्या	१,८
५.६.२	नयाँ विकास साझेदार संस्थाहरुको पहिचान गरी सम्बन्ध, सम्पर्क विस्तार गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा	निरन्तर					१०	• सम्बन्ध विस्तार गरिएका साझेदार	१,७,८

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार/निकाय/ महाशाखा/शाखा	सहयोगी निकाय/शाखा	लाग्ने समय (वर्ष)					अनुमानितबजेट (रु लाखमा)	कार्यसम्पादन सूचक	जोखिम
				१	२	३	४	५			
										संस्था	
५.६.३	नयाँ विकास साझेदार संस्थाहरूसँग MOU गरी सहकार्य गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा		निरन्तर					• MOU गरिएका संस्थाको विवरण	१,७,८
५.६.४	आयोगको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम सञ्चालनमा विकास साझेदार संस्थासँग सहकार्य गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा		निरन्तर		१०			• सहकार्य गरिएका संस्था र कार्यक्रमको विवरण	१,७,८
५.६.५	निर्वाचन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँगको आवश्यकता विस्तार गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा		निरन्तर		२०			• आवश्यकता विस्तार गरिएका संस्था	१,७,८
५.६.६	विभिन्न देशका निर्वाचन व्यवस्थापन निकाय (EMB) सँग सम्बन्ध र समन्वय विस्तार गर्ने	योजना अनुगमन तथा वैदेशिक सम्बन्ध शाखा	प्रशासन शाखा		निरन्तर		५०			• सम्बन्ध विस्तार गरिएका EMB	१,७,८
जम्मा								८०५६०			

रणनीतिक योजनाका क्रियाकलापहरूको कार्यसम्पादन मापनका आधार (Based on Performance Measure) का रूपमा निर्वाचन आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनहरू, अनुगमन प्रतिवेदन, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, चौमासिक र वार्षिक प्रगति विवरण एवम् आयोगका प्रकाशनलाई लिईएको छ । तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न पाँच वर्षको लागि जम्मा आठ अर्ब पाँच करोड साठी लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । उक्त रकम नेपाल सरकार एवम् विकास साझेदार संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

६. अनुगमन र मूल्याङ्कन

रणनीतिक योजनाको निर्दिष्ट उद्देश्यहरू प्राप्तिको लागि निर्धारित क्रियाकलापहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता र सो को लागि नियमित रूपमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने पद्धतिको आवश्यकता पर्दछ । अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिको माध्यमबाट योजना प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भए/नभएको एवम् कार्यान्वयनको शिलशिलामा कुनै बाधा, अवरोध वा कठिनाई भएमा समयमै सोको पहिचान तथा सम्बोधन गरी योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ । सोको लागि यस योजनामा अनुगमन मूल्याङ्कन सम्बन्धी देहायको व्यवस्था गरिएको छ ।

क. आवधिक समीक्षा

रणनीतिक योजना कार्यान्वयनको समीक्षा चौमासिक र वार्षिक रूपमा गरिनेछ । चौमासिक समीक्षा चौमासिक अवधि समाप्त भएको १५ दिन भित्र र वार्षिक समीक्षा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३० दिन भित्र गरिनेछ ।

ख. मध्यावधि मूल्याङ्कन

योजना कार्यान्वयनको दुई बर्ष व्यतित भएपछि योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन गरिनेछ । मध्यावधि मूल्याङ्कन गर्दा हाँसिल भएका उपलब्धि र कार्यान्वयनमा देखिएका कमी कमजोरीको विश्लेषण गरिनेछ । मूल्याङ्कन अवधिमा नीतिगत र कानूनी संरचनामा भएको परिवर्तन एवम् स्रोत साधनको अवस्था समेतको समीक्षा गरी मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सुझावहरूको आधारमा आवश्यकता अनुसार क्रियाकलाप एवम् बजेट समेतको परिमार्जन गर्न मद्दत पुग्नेछ ।

ग. अन्तिम मूल्याङ्कन

योजना कार्यान्वयनको पाँचौं वर्षमा चालु रणनीतिक योजनाको अन्तिम मूल्याङ्कन र आगामी रणनीतिक योजनाको तयारी गर्नुपर्ने र तयारीको सिलसिलामा योजनाको उपलब्धिको समीक्षा समेत गर्नुपर्ने भएकोले पाँच वर्षको ६ महिना व्यतित भएपछि यस रणनीतिक योजनाको अन्तिम मूल्याङ्कनको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । सो मूल्याङ्कनबाट प्राप्त नतिजालाई चौथो रणनीतिक योजना तर्जुमाको आधारका रूपमा लिइनेछ ।

७. अपेक्षित उपलब्धि

आयोगको रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयनबाट देहायका उपलब्धि हासिल भएको हुनेछ ।

निर्वाचन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा भएको हुने, आयोग र अन्तर्गत कार्यालय संघीय संरचना अनुकूल हुनेगरी पुनर्संरचना भएको हुने, आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण हुनुको साथै जनशक्ति र मानव संसाधनको क्षमता विकास भएको हुने, निर्वाचन क्यालेण्डर बमोजिम निर्वाचनको व्यवस्थापन भएको हुने, निर्वाचन व्यवस्थापनका प्रक्रियाहरू लैङ्गिकमैत्री तथा समावेशी भएको हुने, निर्वाचन चक्रका क्रियाकलापहरू प्रविधिमैत्री भएका हुने, युनिफाइड पोर्टल (एकीकृत विद्युतीय तथ्याङ्क भण्डार) को माध्यमबाट महत्वपूर्ण अभिलेख तथा तथ्याङ्कहरू व्यवस्थित भएको हुने । साथै, एकीकृत निर्वाचन कानूनको तर्जुमा भएको हुने, निर्वाचन विवाद निरूपणको समयमै प्रभावकारी रूपमा समाधान भएको हुने, निर्वाचन आचारसंहिताको परिपालन भई निर्वाचन अझ बढी स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय, एवम् मितव्ययी भएको हुने ।

निर्वाचन शिक्षा एवम् नागरिक शिक्षामा मतदाताको पहुँच अभिवृद्धि भई मतदानमा सक्रिय सहभागिता भएको हुने, खसेको मतमा सदर मतको अनुपातमा उल्लेख्य वृद्धि भएको हुने र मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिक कार्य एवम् मतदाता एवम् नागरिक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालनमा स्थानीय तह एवम् राजनीतिक दलहरूको सहभागिता वृद्धि भएको हुने । सबै तहको निर्वाचनको सञ्चालन दिग्दर्शन तयार भएको हुने, मतदानस्थलमा नै मतगणना गर्ने कार्यको थालनी भएको हुने र मतदान केन्द्रमा आवश्यक पर्ने सामान र जनशक्तिको प्रयोगमा स्थानीय स्रोत साधनलाई प्राथमिकता दिइएको हुने ।

राजनीतिक दलहरूको आयव्यय एवम् निर्वाचन खर्च पारदर्शी भएको हुने, निर्वाचन खर्च मितव्ययी भएको हुने, निर्वाचन खर्च (Campaign Financing)बापत राजनीतिक दलहरूलाई राज्यको तर्फबाट अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था प्रारम्भ भएको हुने, विभिन्न मुलुकका निर्वाचन व्यवस्थापन निकाय,

निर्वाचन सम्बन्धी क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था, विकास साझेदार संस्थाहरूसँगको सहयोग एवम् साझेदारीमा विस्तार भएको हुने ।

८. जोखिमको पहिचान तथा न्यूनीकरण

रणनीतिक योजना कार्यान्वयनको क्रममा आन्तरिक वा बाह्य कारणबाट विभिन्न प्रकृतिका जोखिम सिर्जना हुन सक्छन् । त्यसैले, रणनीतिक योजना तर्जुमाका क्रममा नै यस्ता सम्भावित जोखिमको विश्लेषण गरी न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गर्नुपर्ने हुन्छ । आयोगको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना कार्यान्वयनका क्रममा आउन सक्ने सम्भावित जोखिमका क्षेत्रहरू तपसिल बमोजिम उल्लेख गरिएको छ :

१. योजनामा प्रस्तावित कार्यक्रम बमोजिमको बजेट उपलब्धता,
२. जनशक्तिको उपलब्धता र उत्प्रेरणात्मक पक्ष,
३. प्रविधिको प्रयोग,
४. सरोकारवालासँगको साझेदारी र सहकार्य,
५. अन्तरनिकाय समन्वय र सहयोग
६. कानूनी सुधार,
७. सुधार कार्यको निरन्तरता,
८. अपेक्षित क्षेत्रमा विकास साझेदार संस्थाको सहयोग,
९. राजनीतिक दलहरूको सकारात्मक भूमिका,
१०. निर्वाचन व्यवस्थापनमा स्थानीय तहको अपेक्षित सहयोग र सहकार्य,
११. सम्बद्ध पक्षबाट आचारसंहिताको पालना,
१२. परिवर्तन प्रतिरोध गर्ने संस्कृति ।